

збільшення загальних обсягів кредитування фінансовими компаніями, запровадження стимулюючої процентної політики; переорієнтації кредитних ресурсів банківської системи на довгострокове кредитування; створення пільгових умов кредитування критичних для держави інвестиційних програм.

Список використаних джерел:

1. Бутко М. П. Державне регулювання регіонального розвитку як чинник підвищення конкурентоспроможності територіальних утворень у контексті євроінтеграції/М. П. Бутко//Культура народів Причорномор'я. – 2010. – №102. – С. 7-9.
2. Вахович І. М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації : монографія / І. М. Вахович. – Луцьк : Надстир'я, 2007. – 496 с.
3. Гармонізація механізму адміністрування податку на додану вартість до вимог Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://headinsider.info/1x19213.html>
4. Герасимчук З. В. Виробничий потенціал регіону методи оцінки та механізми нарощення : монографія/З. В. Герасимчук, Л. Л. Ковальська. – Луцьк : ЛДТУ, 2003. – 242 с.
5. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / [В. М. Геєць, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та ін. ; за ред. В. М. Геєця. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
6. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17_1
7. Регіональна політика: методологія, методи, практика : [монографія] / [Долішній М. І., Злупко С. Й., Вовканич С. Й., Шульц С. Л. та ін.] ; наук ред. М. І. Долішній ; Інститут регіональних досліджень НАН України. – К. : Наукова думка, 2001. – 486 с.
8. Сторонянська І. З. Регіональний розвиток України: проблеми інтеграції та конвергенції / І. З. Сторонянська. – Львів : ІРД НАН України, 2010. – 320 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).
9. Щодо державних програм, які діють для підтримки малого та середнього бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua/info/3929>

Рецензент д.е.н., професор Брітченко І.Г.

УДК 336.14. 332

Іщук Л.І., к.е.н., доцент

Дейнека О.І.

Луцький національний технічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

В статті розглянуто теоретичні аспекти формування фінансової основи соціально-економічного розвитку регіонів, збалансування доходів та видатків місцевих бюджетів.

Ключові слова: місцеві бюджети, бюджетне забезпечення, трансферти, регіональний розвиток, децентралізація, місцеве самоврядування.

Ishchuk L., Deineka O.

THEORETICAL ASPECTS OF BUDGET SUPPLY DEVELOPMENT THE REGIONS

The theoretical aspects of formation the financial basis of socio-economic development of regions, balancing of incomes and expenditures of local budgets are shown in the article.

Key words: local budgets, budget support, transfers, regional development, decentralization, local self-government.

Ищук Л.И., Дейнека О.И.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ БЮДЖЕТНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ

В статье рассмотрены теоретические аспекты формирования финансовой основы социально-экономического развития регионов, сбалансирования доходов и расходов местных бюджетов.

Ключевые слова: местные бюджеты, бюджетное обеспечение, трансферты, региональное развитие, децентрализация, местное самоуправление.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В нинішніх умовах актуалізуються питання бюджетного забезпечення розвитку регіонів, оскільки саме місцеві бюджети являють собою основний фінансовий план розвитку територіальних громад, районів та областей України, а також є дієвими інструментами, з допомогою яких забезпечується стимулювання соціально-економічних процесів і мінімізуються територіальні диспропорції розвитку.

Цілі статті. Важливість і актуальність цієї теми спонукає до подальших досліджень теоретичних і практичних аспектів формування та використання коштів місцевих бюджетів.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Окремі аспекти децентралізації місцевих бюджетів та обґрунтування необхідності існування інституту місцевого самоврядування з власною фінансовою базою були відображені у працях вітчизняних вчених, зокрема: О.Д. Василика, Т.В. Гринько, О.П. Кириленко, К.Ф. Ковальчук, В. Кравченка, Н.В. Кучкова, І. Луїної, В. Опаріна, Ю. Пасічника, Г.Ю. Придатко Г.Б. Поляк, Т.М. Рева, І.Л. Сазонець, О.О. Сунцова, С. Юрія та інших.

Належне місце в розробці проблем поповненню дохідної бази місцевих бюджетів займають роботи західних вчених А. Вагнера, Н. Белла, Дж. Кінгдома, А. Сміта, Р. Гнейста, Л. Штейна та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Вагомою специфікою функціонування місцевих бюджетів являється те, що вони гарантують матеріальну автономію органів місцевого самоврядування та творять систему фінансових взаємовідносин не тільки між собою, а й з різноманітними установами та підприємствами різних форм власності, а також з населенням регіону.

Забезпечення соціальних потреб громад регіону за допомогою місцевого бюджету дозволяє враховувати їх інтереси, так як безпосередньо органи місцевого самоврядування володіють повною інформацією про потреби громадян і мають можливість забезпечити необхідні умови для надання необхідних благ і послуг.

Зазначений взаємозв'язок проходить через ключові канали розподілу створеної вартості – надходженнями та видатками бюджету. Сукупність відмінних рис розподільних відносин, які утворюються в процесі формування та використання місцевих фінансів, дозволяє виокремити їх в окрему фінансову категорію.

Наявність збалансованого бюджету зміцнює економічну самостійність органів місцевого самоврядування, мотивує зростання активності господарської діяльності та сприяє соціальному розвитку територій. Виокремлюють поточний (адміністративний) бюджет та бюджет розвитку (інвестиційний).

Проводячи дослідження структури місцевого бюджету, зазначимо такі його складові як: спеціальний і загальний фонди.

Спеціальний фонд – складається із конкретно визначених на законодавчому рівні джерел надходжень, а фінансові ресурси, накопичені в ньому, спрямовуються на фінансування певних, визначених місцевою владою, заходів.

Загальний фонд концентрує фінансові ресурси, котрі призначаються для забезпечують загальних видатків місцевої влади, без зазначення конкретних цілей, на які вони були б спрямовані [4, с. 79].

Можна стверджувати що фінансовою основою місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів. Доходи місцевих бюджетів створюються за допомогою закріплених загальнодержавних податків, зборів, власних джерел, інших обов'язкових платежів. Також виділяють доходи, необхідні для виконання власних повноважень, і доходи, необхідні для виконання делегованих законом повноважень органів виконавчої влади.

Основними джерелами доходів місцевих бюджетів є закріплені за бюджетами місцевого самоврядування податки і збори. У 2015 р. відбулися законодавчі зміни, що

передбачали введення нових податків, розширення бази оподаткування існуючих та підвищення відсотків відрахувань деяких податків (табл. 1).

Таблиця 1

Податкова складова місцевих бюджетів за різними редакціями Бюджетного кодексу України

Бюджетний кодекс України, що діяв у 2014 р.	Бюджетний кодекс України, що діяв у 2015 р.	Бюджетний кодекс України, що діяв у 2016 р.
1	2	3
Податок на доходи фізичних осіб		
Бюджет міста Києва – 50 %; бюджет міста Севастополя – 100 %	Бюджет міста Києва – 40 %; бюджет м. Севастополя – 100 %	Бюджет міста Києва та м. Севастополя – 60 %
Бюджет АРК, обласні бюджети – 25%	Бюджет АРК, обласні бюджети – 15%	Бюджет АРК, обласні бюджети – 15%
Бюджети міст республіканського АРК та обласного значення – 75%	Бюджети міст республіканського АРК та обласного значення – 60%	Бюджети міст республіканського АРК та обласного значення – 60%
Районні бюджети – 25%	Районні бюджети – 60%	Районні бюджети – 60%
Бюджети сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення – 25%		
–	Бюджети об'єднаних територіальних громад – 60%	Бюджети об'єднаних територіальних громад – 60%
Державний бюджет – 50% податку, що сплачується на території м. Києва	Державний бюджет – 60% податку, що сплачується на території м. Києва, 25% – на іншій території України	Державний бюджет – 60% податку, що сплачується на території м. Києва, 25% – на іншій території України
Податок на прибуток приватних підприємств		
–	Бюджет АРК, обласні бюджети, бюджет міста Києва – 10%	Бюджет АРК, обласні бюджети, бюджет міста Києва – 10%
Платіж за користування надрами загальнодержавного значення		
Бюджети міст Києва та Севастополя – 50%	Бюджети міст Києва та Севастополя – 25%	Бюджети міст Києва та Севастополя – 25%
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки		
Об'єкт оподаткування житлова нерухомість. Ставка податку не повинна перевищувати 2% розміру мінімальної заробітної плати	Об'єкт оподаткування житлова та нежитлова нерухомість. Ставка податку не повинна перевищувати 3% розміру мінімальної заробітної плати	Об'єкт оподаткування житлова та нежитлова нерухомість. Ставка податку не повинна перевищувати 3% розміру мінімальної заробітної плати
Екологічний податок		
Бюджети міст Києва та Севастополя – 35%	Бюджети міст Києва та Севастополя – 80%	
Обласні бюджети та бюджет АРК – 10%	Обласні бюджети та бюджет АРК – 55%	
Сільські, селищні, міські бюджети – 25%	Сільські, селищні, міські бюджети – 25%	
–	Бюджети об'єднаних територіальних громад – 25%	
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів		
–	Бюджети міст республіканського АРК та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районні бюджети, бюджети об'єднаних територіальних громад	Бюджети міст республіканського АРК та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районні бюджети, бюджети об'єднаних територіальних громад
Транспортний податок		
–	Бюджети міст республіканського АРК та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районні бюджети, бюджети об'єднаних територіальних громад	Бюджети місцевого самоврядування

Джерело: складено на основі різних редакцій Бюджетного кодексу України [1].

Реалізація даних нововведень надасть можливість збільшити обсяги доходів місцевих бюджетів України поряд із збільшенням обсягу капітальних видатків.

Видатками місцевих бюджетів іменують фінансові відносини, що утворюються з питання фінансування власних і делегованих повноважень районних органів влади.

Згідно бюджетного кодексу у видатковій частині районних бюджетів витрати поділені на три групи (рис. 1).

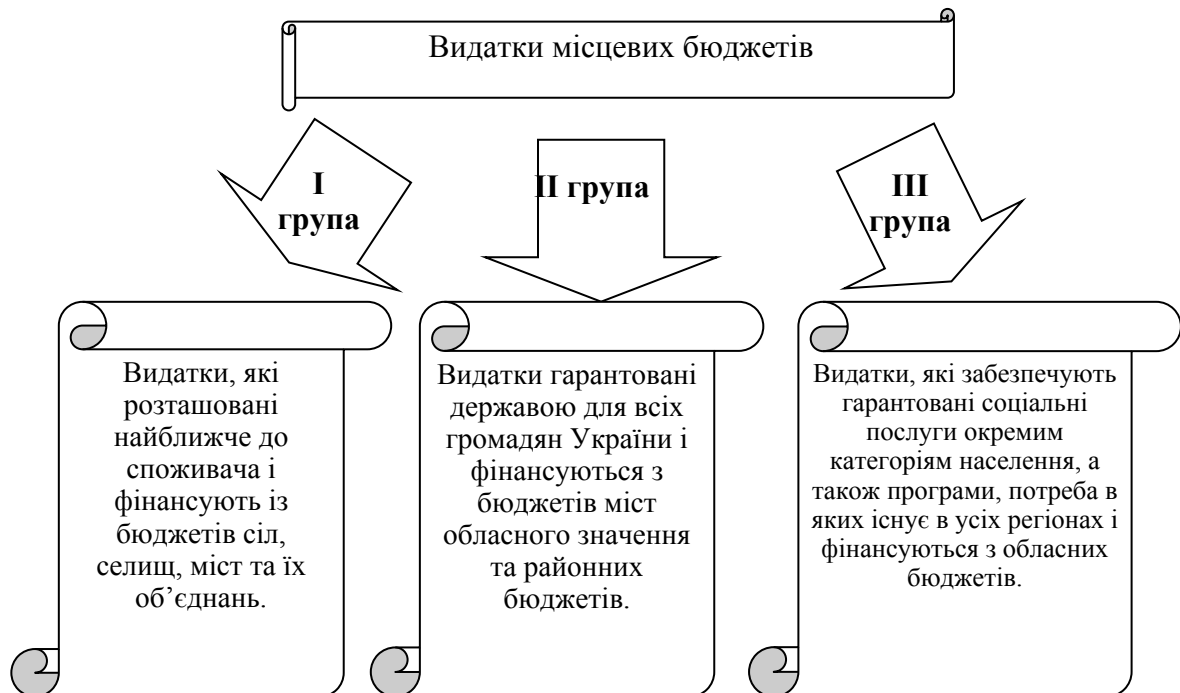

Рис. 1. Розподіл видатків між місцевими бюджетами

Згідно Бюджетного кодексу видатки місцевих бюджетів здійснюються на: державне управління, освіту, охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення, житлово-комунальне господарство, культуру і мистецтво, засоби масової інформації, фізична культура і спорт, будівництво, сільське і лісове господарство, рибне господарство та мисливство, транспорт, дорожнє господарство, телекомунікації та інформатику, охорону навколишнього природного середовища та ядерну безпеку [1].

Отже, в нашій державі головними джерелами поповнення доходної основи місцевих бюджетів є офіційні трансферти та закріплені доходи. Саме тому місцевим органам управління слід впливати не тільки на розвиток бази надходжень закріплених доходів, а й на зростання частини власних доходів. Так, варто забезпечувати: підтримку суб'єктів господарювання, що формують нові робочі місця та підвищують рівень фонду оплати праці; підвищення можливостей впливу органів місцевого самоврядування на утворення місцевих бюджетів; використання жорсткої економії бюджетних ресурсів як окремого режиму; підтримка та розвиток малого й середнього бізнесу; зростання частки доходів місцевого господарства та забезпечення прибутковості комунальних підприємств.

Звичайно, з одного боку, місцеві бюджети є невід'ємним елементом бюджетної системи, однак з іншого вони залишаються частиною місцевих фінансів і відображають певну систему економічних відносин.

Виходячи з цього доходимо до висновку, що місцеві бюджети відображають певні грошові відносини, котрі виникають між двома суб'єктами: суб'єктами розподілу створеної вартості та органами місцевого самоврядування безпосередньо у процесі формування та створення територіальних фондів грошових коштів, що використовуються для соціально-економічного зростання регіонів, а також покращання добробуту населення.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 №2456-МШ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

2. Борщевич Л.О. Місцевий бюджет як основа фінансової самостійності. Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. / Л.О. Борщевич. Х.: ХарРІ НАДУ «Магістр», 2009. Вип. 1 (24). 492 с.
3. Лимич Т.А. Роль та призначення місцевих бюджетів у бюджетній системі України (Наукове товариство Івана Кушніра) [Електронний ресурс] / Т.А. Лимич. – Режим доступу: <http://www.google.com.ua/search>
4. Сеньків Т. Самостійність місцевих бюджетів: стан, проблеми, шляхи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eforum-lntu.com/assets/files/articles/2012/1/45.pdf>
5. Пиріг С.О. Оцінка фінансового забезпечення розвитку соціальної сфери регіону/ С.О. Пиріг, А.М. Ніколаєва, Л.І. Іщук // Економічний форум. – 2017. – №2. – С.264-270.

Рецензент д.е.н., професор Вахович І.М.

UDC 336.717.13

Koretska N., PhD

Yakubovskiy V.

Lutsk national technical university

DEVELOPMENT OF MOBILE ACQUIRING IN UKRAINE AND TOOLS TO OVERCOME OBSTACLES

With the development of trade and interest in this bank, mobile acquiring – a service where payment for goods and services is carried out with the help of a payment card and any gadget (smartphone, tablet) has spread.

In the article the state of development of mobile acquiring in Ukraine is investigated and it is revealed that mobile acquiring is a fast-growing and promising service that will allow to bring the level of customer service to a new level. According to the forecast of analysts, the share of this service in Ukraine will continue to grow and after 2 years more than half of purchases of goods and payment for services will be carried out through gadgets. Moreover, an audience has already been formed, which likes to buy from a mobile phone and prefers the most convenient and easy way to choose payment for goods and services. Therefore, the transition to a mobile sales format is topical and should have a high-quality implementation from the Internet business to convert a visitor from a mobile device to a full-fledged buyer. It is the key areas of development of mobile acquiring in Ukraine for the period 2017–2020. Should be: 1) further increase the level of financial literacy of the population and the formation of a culture of non-cash payments; 2) increase in the share of non-cash settlements; 3) popularization and activation of the use of wireless mPOS-terminals; 4) increase in demand for applications for mobile payments; 5) increase the level of penetration of the Internet, 3G coverage and use by the population; 6) regulation of the tariff policy of banks; 7) increase the level of security of non-cash payments.

Keywords: payment card, acquiring services, mobile payments, mobile acquiring, mPOS-terminal, smartphone, Internet, banking institutions, cost of services.

Корецька Н.І., Якубовський В.О.

СТАН РОЗВИТКУ МОБІЛЬНОГО ЕКВАЙРИНГУ В УКРАЇНІ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД

З розвитком торгівлі і зацікавленості в цьому банків поширення набув мобільний еквайринг - послуга, при якій оплата за товари і послуги здійснюється за допомогою платіжної картки і будь-якого гаджета (смартфона, планшета).

У статті досліджено стан розвитку мобільного еквайрингу в Україні та виявлено, що мобільний еквайринг - це швидко зростаючий і перспективний сервіс, який дозволить вивести рівень обслуговування клієнтів на новий рівень. Згідно із прогнозом аналітиків, частка даної послуги в Україні буде продовжувати рости і через 2 роки більше половини покупок товарів і оплати послуг будуть здійснюватися саме через гаджети. Тим більше, що вже сформована аудиторія, яка любить купувати з мобільного телефону і вважає за краще максимально зручно і просто вибрати спосіб оплати за товари, послуги. Тому перехід в мобільний формат продажів є актуальним і має мати якісну реалізацію з боку інтернет-бізнесу, щоб конвертувати відвідувача з мобільного пристрою на повноцінного покупця. Саме ключових напрямках розвитку мобільного еквайрингу в Україні на період 2017-2020 рр. повинні стати: 1) подальше підвищення рівня фінансової грамотності населення та формування культури безготівкових платежів; 2) збільшення частки безготівкових розрахунків; 3) популяризація та активізація використання бездротових mPOS-терміналів; 4) збільшення попиту на додатки для здійснення мобільних платежів; 5) підвищення рівня проникнення інтернету, 3G-покриття і користування ними населенням; 6) регулювання тарифної політики банків; 7) підвищення рівня безпеки здійснення безготівкових платежів.

Ключові слова: платіжна карта, еквайрингове обслуговування, мобільні платежі, мобільний еквайринг, mPOS-термінал, смартфон, мережа Інтернет, банківські установи, вартість послуг.